

הרמת מסך 2019

רות אשל

סבורה שמורי וגלילי מצאו את המינון הנכון בין העזה של הקשבה אישית לבין יצירה הניזונה מידע עמוק בכלים עכשוויים.

היצירה שהרשימה אותי בהעזה הכוריאוגרפית, הרעננות והפתרונות המקוריים היא 30 ואריאציות של הרמות של ליאור תבורי עם הרקדנים השותפים ליצירה: אמנון פלד, יעל אברבורק, ניב לבאז, ניר אבן שהם ושירה בן אוריאל, ובעיצוב תלבושות של עידו לדרמן. נראה הזוי ליצור ריקוד שנושא ביקורת על הרמת מסך, ותבורי עבר את כל המשוכות בקלילות מעוררת השתאות. תחילה, שני רקדנים שוכבים על הרצפה זה לצד זה, הטורסו והרגליים מתרוממים אט אט והגוף נשאר על בסיס צר, נע בעדינות כמו מטולטלת המניבה לזרם של מים. תנועה כל כך מעודנת, כל כך רגישה וקשובה לנשימה, וכשאתה נענה ברצון ונסחף איתם למחוזות מסתוריים, פתאום הכול נקטע. צריך להכין עבודה להרמת מסך, ולמה בכלל לבזבז זמן על האמנות הזו? תבורי עובר בדקדקנות על הדרישות להשתתפות בפסטיבל ומתרגם

זו הייתה השנה האחרונה של מאטה מורי ואיציק גלילי, מנהלים אמנותיים של הרמת מסך, וחבל שכך. דומני, שרק עכשיו האוצרות הטובה שלהם החלה לתת את מלוא פריה. קראתי שחבריי אומרים שהעבודות שמרניות, אבל אני סבורה שנשבה רוח של פתיחות, עידוד כל יוצר להקשיב לקול שלו, וזאת, מבלי לוותר על רמה טכנית גבוהה של הרקדנים, כמו גם על רמת ההפקה. נראה שסוף סוף חזרנו לתחילת שנות ה-2000, כאשר ריבוי קולות של יוצרים איכותיים, השונים זה מזה, העלו את עבודותיהם. בהמשך, עברנו לשנים שהשפה התנועתית, הנקראת השפה "העכשווית" של כמעט כל העבודות, הייתה זהה עם פתרונות תנועתיים צפויים. ואחר כך, עברנו לשנים של אנטי תנועה והתרפקות על עבודה ניסיונית נוסח המחול הפוסט-מודרני, אבל לא נתייחס לכך. בעיניי, נפלא שכל עבודה שונה מחברתה, ולכל אחת ציפיתי בסקרנות מה שתוליד היצירה הבאה. אני

I Carry, You Hold by Olivia Court Mesa, Dancers: Yohay Ginton and Court Mesa, Photo: Ira Tchlisky

את *Cede* יצרו רבקה לאופר ומתיאוס ואן רוסום (בהשתתפות הרקדנים: נועה חולדאי, ג'יי קמין, נועה הן, רבקה לאופר, שני ליכט, מתיאוס ואן רוסו ותמאס וולשוט), למוזיקה של ואן רוסום וולשוט ועיצוב תלבושות של נופר שושובני. הריקוד כולו מתבצע כשהרקדנים שוכבים במעגל עם הגב על הרצפה ונשארים באותו מרחב תחום בו היוצרים גילו את עושר האפשרויות, דרכי ההתקדמות על בסיס גוף שונים, להתכווץ או לפרוש איברים. ההקשבה של הרקדנים זה לזה נהדרת, לכן נוצר דימוי של ייצור אחד בעל שמונה ראשים ושישה עשר גפיים. נחרטו ביצורני קטעים שבהם כל הגוש מתכווץ עוד ועוד עד שאי אפשר יותר, וכך לשמש מסד לראשים הפונים יחד באיטיות לאותו צד, כאמירה בעלת משמעות. לאורך היצירה, הקליידוסקופ התנועתי של רקדנים בבגד זהה בצבע תכלת מתנהל בתזמון מושלם, אבל לי היה חסר משהו שיפריע לשלמות הזאת, סוג של קלקול מכון, כמו בזן.

Place to Be מאת דור ממליה ודריוש נובאק מקרינה איכות של המזרח הרחוק. משתתפים בה הרקדנים ג'ין וינג וון, דריוש נובאק ודור ממליה. דבידסון ג'קונלו כתב מוזיקה מקורית ליצירה. קבוצה של אנשים שמתנועעת כשותפים לאותה נשימה. התנועה איטית, זורמת, קסומה, כאשר בולטת הרקדנית וינג וון באיכות התנועה שלה. נשאר חקוק ביצורני קטע הסולו שלה בו היא עומדת, מושיטה את היד, חשה את האור פנימי שעולה מכף היד ואולי לפעמים ממתינה לאור חיצוני שיצבע את היד. אחר כך היא מושיטה את היד השנייה וממתינה. כל כך פשוט וכל כך קסום. מעבר לכך אין צורך להאריך את היצירה.

I Carry, You Hold של אוליביה קורט מסה היא מפתיעה. אני מכירה את מסה כרקדנית מצוינת שהשתתפה ביצירות של יוצרים רבים, אבל הפעם היא הפתיעה ביכולות הפיזיות שלה. היא רוקדת יחד עם יוחאי ניתון ובודקת איתו את מערכת היחסים הפיזית בין גבר לאישה. אין היררכיה. עלתה בדעתי היצירה *חמורים* של ניר וליאת בן גל, שם גם השניים עושים אותה עבודה סופית כמבקשים לומר "מה שאתה עושה גם אני יכולה, ואפילו יותר". זה מחקר של כוח, בלי סיפורים, חף מרגשות, מותיר את הדרמה לתנועה נטו. הצירופים מפתיעים, אקרובטיים, מגרדים את סף יכולות הגוף וההעזה של השניים. מסה מוכיחה כי למרות שהיא אישה, קטנה יותר, וודאי שוקלת פחות מגינתון, היא חזקה לא פחות ממנו. היא מאתגרת את עצמה ללא פשרות, ללא רחמים. וואו, אמונה אמיתית.

ד"ר רות אשל היא חוקרת מחול, רקדנית, כוריאוגרפית ומבקרית מחול. הופיעה בריטלים למחול שנחשבו אוונגרד לזמנה (1977-1986), תחקירנית הספרייה הישראלית למחול להקמת מפעל ארכיון המחול הישראלי (-1991) 1987), מחברת הספר *לרקוד עם החלום - ראשית המחול האמנותי בארץ ישראל 1920-1964*, עורכת שותפה לכתב העת *מחול בישראל* יחד עם גיורא מנור (1997-1993), עורכת כתב העת *מחול עכשיו* (החל מ-2001) ומייסדת האתר www.israeldance-diary.com. מרצה באוניברסיטת חיפה (1991-2005) שם ייסדה את להקת המחול אסקסטה - מחול אתיופי עכשווי (1995-2006) ובהמשך את להקת ביתא במתנ"ס נווה יוסף, אותה ניהלה עד 2010. במשך 27 שנה הייתה מבקרת המחול של עיתון *הארץ* (1991-2017). מחברת הספר *מחול פורש כנפיים - יצירה ישראלית לבמה 1920-2000* (2016). כלת פרס מפעל חיים במחול של שרת התרבות לשנת 2012 ופרס מפעל חיים של אנוד אמני ישראל 2018.

אותן לתנועה מוקצנת בדרך הומוריסטית, עד שנוצר המוצר הסופי העונה על ההנחיות. הרקדנים בבגד הדוק באדום בוחק פוצחים במחול בידורי למקצבים דרום אמריקניים, מפנינים ניצוצות של וירטואוזיות, מנענעים עכזבים וכל מיני טריקים של נמישות, כמו שפנטים. וכשהכול מסתיים, הם מושיטים את ידיהם למנהל תרבות כדי לבקש את הכסף, כאילו אומרים, "נטשנו את האמנות, עשינו מה שביקשתם ממש לפי ההנחיות". וכשהכסף מתמהמה, הם יורדים לברכיים, ואחר כך לנחון, מתקדמים אל עבר הקהל, פושטים ידיהם עוד ועוד. בעיניי זה מחול נועז ומבריק.

מחול אחר בוחק בסוד הטומן בתוכו, ואני מתכוונת ל-*Esters* של טליה בק בהשתתפות בק ומיכל סייפו (ובהשתתפות רקדניות מתלמדות, נעמי טורנפו ונועם סרוקה) ולמוזיקה של גיא שרף. כשעולה המסך מתגלה במה יפהייה ובה תלוי באוויר שיח ענק יפהפה שיצר זוהר שואף, המעוצב ממאות או אולי אפילו אלפי ענפים דקיקים שמשתרנים זה בזה כמו נימים המזינים אותו. מין מוח של אלפי נימי דם. על הבמה שתי רקדניות צמודות, הידיים מחוברות זו לזו, כמו אורגות את עצמן בתנועה שקטה וזורמת. פתרונות תנועתיים נולדים ונמוגים ביופי של הטוויה, ותוך כדי כך השיח מניב לאנרגיה שהן יוצרות, והוא משנה את צבעיו כאשר קסם שורה על הבמה.

Me and This Body by Roni Chadash, Photo: Ira Tchilsky | צילום: אירה תשליצקי

הרקדנית והיוצרת רוני חדש מאוד מאוד נמישה והיא יצרה את *אני וכל הגוף הזה*. בתוכנייה היא כותבת, "ממתי זה לניטימי להתנשא מעל גופי ולקרוא לו שלי, גוף שהוא טבע, גוף אינסופי?" היא מתחילה להתגלגל, הגוף אונר קצת תנופה עד שהוא נעצר. חדש נותנת לגוף, לרעב שבתוכו ולאפשרויות הטמונות בו להוביל. היא מבקשת להקשיב לו, ומנטרלת ביוזעין את השליטה בו. כשהוא נעצר, היא נוגעת בו, אם בעדינות או בכוח כדי שהגוף יניב מחדש, כמו מעוררת מחדש את הלפטופ. עכשיו הגוף הנמיש מתנשא תוך תנופה מרהיבה באוויר, מפסל את החלל, מראה את יכולותיו המפתיעות או דווקא מתכווץ בתוך עצמו קטן-קטן. ספק אם השכל המתנשא היה יכול לתכנן או לדמיין את מה שהגוף מציג. אך לאחר דקות ספורות, העין מתרגלת, מאבדת עניין, ומה שהגוף עושה נראה כמו אימפרוביזציה לנושא "מה הגוף שלי יכול לעשות?" אחרי שהנושא הוצג ציפיתי לדיאלוג, בין ה"אני" של הרקדנית לבין הגוף. דומני, שכאשר לאורך כל היצירה החדשה מבטלת את עצמה בפני הגוף, נוצרת תמונת ראי הפוכה לשליטה המרבית של הרקדן בגוף. אני סבורה, שהעניין מצוי במתח בין השניים.